

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 87b/2017

privind interpretarea articolelor 6, 98 alin.(3), 100, 103 alin.(2), 104 alin.(1) și 106 din Constituție și controlul constituționalității art. 29 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797-XIII din 2 aprilie 1996, și a Hotărârii Parlamentului nr. 1 din 20 ianuarie 2016 pentru aprobarea Programului de activitate al Guvernului și acordarea votului de încredere Guvernului

CHIȘINĂU

27 iunie 2017

Curtea Constituțională, statuând în componența:

DI Tudor PANȚÎRU, *președinte*,
DI Aurel BĂIEȘU,
DI Igor DOLEA,
Dna Victoria IFTODI,
DI Victor POPA,
DI Veaceslav ZAPOROJAN, *judcători*,
cu participarea dnei Aliona BALABAN, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 21 iunie 2017,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 27 iunie 2017 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La 21 iunie 2017, Grigore Cobzac, Tudor Deliu, Maria Ciobanu și Iurie Țap, deputați în Parlament, au adresat Curții Constituționale o sesizare, prin care solicită:

- interpretarea articolelor 6, 98 alin.(3), 100, 103 alin.(2), 104 alin.(1) și 106 din Constituție în coroborare cu articolele 1 alin. (3) și 7 din Constituție, sub următoarele aspecte:

„1) Constituie dubii rezonabile în raport cu persoanele oficiale, exponente ale unui interes politic deosebit, existența informațiilor despre un fapt ilicit, documentat de către o comisie de anchetă parlamentară, inclusiv relatat pe larg de către presa de investigație, față de care este pornită urmărirea penală, având în vedere jurisprudența anterioară a Înaltei Curți?”

2) Care este procedura legală de exercitare a atribuțiilor și de acționare a Parlamentului, dacă în raport cu persoanele oficiale din Guvern, exponente ale unui interes politic deosebit, există dubii rezonabile de integritate, iar Parlamentul, dând dovadă de solidaritate politică și de partid, ignorează principiile constituționale și nu atrage la răspundere politică Guvernul?”

3) Urmează Comisia permanentă din Parlament, și anume Comisia juridică pentru numiri și imunități, să respecte procedura de verificare a candidaților sub aspect de integritate în vederea evitării cazurilor care pun sub semn de întrebare reputația exponenților viitorului Executiv? Urmează să fie respectat principiul transparenței în acest exercițiu?”

- controlul constituționalității Hotărârii Parlamentului nr. 1 din 20 ianuarie 2016 pentru aprobarea Programului de activitate al Guvernului și acordarea votului de încredere Guvernului;

- controlul constituționalității art. 29 alin. (3) din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797-XIII din 2 aprilie 1996.

A. Motivele sesizării

2. Motivele sesizării, astfel cum au fost expuse de autorii acesteia, pot fi rezumate după cum urmează.

3. Prin Hotărârea Parlamentului nr.74 din 21 aprilie 2016 a fost instituită Comisia de anchetă pentru verificarea activității Întreprinderii de Stat „Poșta Moldovei” în legătură cu informațiile depuse în Parlament referitoare la organizarea de către angajații întreprinderii menționate a transportării ilegale, în afara teritoriului Republicii Moldova, a substanțelor interzise.

4. Invocând implicarea unor membri ai Guvernului în exportul acestor substanțe, autorii sesizării solicită interpretarea articolelor 6, 98 alin.(3), 100, 103 alin.(2), 104 alin.(1) și 106 din Constituție în coroborare cu articolele 1 alin. (3) și 7, în vederea stabilirii procedurii de atragere la răspundere politică a Guvernului, membrii căruia sunt suspectați de lipsă de integritate, în cazul în care Parlamentul nu acționează.

5. De asemenea, autorii sesizării consideră neconstituțională Hotărârea Parlamentului nr. 1 din 20 ianuarie 2016 pentru aprobarea Programului de activitate al Guvernului și acordarea votului de încredere Guvernului, menționând că Parlamentul a încălcat procedura de investire a Guvernului.

6. La fel, autorii sesizării consideră neconstituțional art.29 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, care stabilește că în ședința Parlamentului președintele comisiei sau un alt membru numit de comisie prezintă numai rapoartele și avizele aprobate de comisie.

7. Autorii sesizării pretind că prevederile legale și hotărârea contestată sunt contrare articolelor 1 alin (3), 34, 64 alin. (1), 73, 98 și 104 din Constituție.

B. Legislația pertinentă

8. Prevederile relevante ale Constituției (republicată în M.O., 2016, nr.78, art. 140) sunt următoarele:

Articolul 1

Statul Republica Moldova

„(1) Republica Moldova este un stat suveran și independent, unitar și indivizibil.

(2) Forma de guvernământ a statului este republica.

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 6

Separația și colaborarea puterilor

„În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sunt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.”

Articolul 7 Constituția, Lege Supremă

„Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.”

Articolul 98 Învestitura

„[...]”

(3) Programul de activitate și lista Guvernului se dezbat în ședința Parlamentului. Acesta acordă încredere Guvernului cu votul majorității deputaților aleși.”

Articolul 100 Încetarea funcției de membru al Guvernului

„Funcția de membru al Guvernului încetează în caz de demisie, de revocare, de incompatibilitate sau de deces.”

Articolul 103 Încetarea mandatului

„[...]”

(2) Guvernul, în cazul exprimării votului de neîncredere de către Parlament, al demisiei Prim-ministrului sau în condițiile alineatului (1), îndeplinește numai funcțiile de administrare a treburilor publice, până la depunerea jurământului de către membrii noului Guvern.”

Articolul 104 Informarea Parlamentului

„(1) Guvernul este responsabil în fața Parlamentului și prezintă informațiile și documentele cerute de acesta, de comisiile lui și de deputați.

[...]”

Articolul 106 Exprimarea neîncrederii

„(1) Parlamentul, la propunerea a cel puțin o pătrime din deputați, își poate exprima neîncrederea în Guvern, cu votul majorității deputaților.

(2) Inițiativa de exprimare a neîncrederii se examinează după 3 zile de la data prezentării în Parlament.”

9. Prevederile relevante ale Regulamentului Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797-XIII din 2 aprilie 1996 (republicat în M.O., 2007, nr.50, art. 237), sunt următoarele:

Articolul 29 Prezentarea rapoartelor și avizelor aprobate de comisiile permanente

„[...]”

(3) În ședința Parlamentului președintele comisiei sau un alt membru numit de comisie prezintă numai rapoartele și avizele aprobate de comisie.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorilor sesizării

- *Cu referire la interpretarea articolelor 6, 98 alin.(3), 100, 103 alin.(2), 104 alin.(1) și 106 din Constituție în coroborare cu articolele 1 alin. (3) și 7 din Constituție*

10. Autorii sesizării susțin că, potrivit Comisiei de anchetă, instituită pentru verificarea activității Întreprinderii de Stat „Poșta Moldovei”, precum și celor relatate de presa de investigație, doi miniștri din actualul Guvern au fost implicați în schema de organizare de către angajații întreprinderii menționate a transportării ilegale, în afara teritoriului Republicii Moldova, a substanțelor interzise, despre care știa Primul-ministru.

11. În același timp, autorii menționează că, deși există dubii rezonabile de integritate asupra membrilor Guvernului, majoritatea parlamentară nu a întreprins nici o acțiune în acest sens și nici nu a susținut moțiunea de cenzură privind exprimarea votului de neîncredere Guvernului.

12. Astfel, autorii solicită stabilirea, prin interpretarea articolelor 6, 98 alin.(3), 100, 103 alin.(2), 104 alin.(1) și 106 din Constituție în coroborare cu articolele 1 alin. (3) și 7, a procedurii de atragere la răspundere politică a Guvernului, membrii căruia sunt suspectați de lipsă de integritate, în cazul în care Parlamentul nu acționează.

- *Cu referire la controlul constituționalității Hotărârii Parlamentului nr.1 din 20 ianuarie 2016 pentru aprobarea Programului de activitate al Guvernului și acordarea votului de încredere Guvernului*

13. Potrivit autorilor sesizării, Hotărârea Parlamentului nr.1 din 20 ianuarie 2016 pentru aprobarea Programului de activitate al Guvernului și acordarea votului de încredere Guvernului a fost adoptată cu încălcări de procedură.

14. Astfel, autorii consideră că a fost încălcată procedura de convocare a Biroului Permanent al Parlamentului pentru stabilirea ședinței de investire a Guvernului. La fel, în opinia autorilor, ignorarea etapei ce ține de dezbateră programului de activitate și a listei Guvernului în ședința Parlamentului este contrară articolului 98 alin. (3) din Constituție.

15. La fel, autorii susțin că Hotărârea Parlamentului nr. 1 din 20 ianuarie 2016 este viciată din motivul că au apărut dubii rezonabile de integritate față de candidații la funcțiile de miniștri și de Prim-ministru.

- *Cu referire la controlul constituționalității art. 29 alin. (3) din Regulamentul Parlamentului*

16. Autorii sesizării invocă faptul că prevederile art.29 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, care stabilesc că în ședința Parlamentului președintele comisiei sau un alt membru numit de comisie prezintă numai rapoartele și avizele aprobate de comisie, sunt contrare articolelor 34 și

73 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

17. Examinând admisibilitatea sesizării, Curtea reține următoarele.

18. Articolele 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin.(1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale abilitază deputatul în Parlament cu dreptul de a sesiza Curtea Constituțională.

19. Curtea menționează că obiectul sesizării îl constituie: interpretarea articolelor 6, 98 alin.(3), 100, 103 alin.(2), 104 alin.(1) și 106 din Constituție în coroborare cu articolele 1 alin. (3) și 7 din Constituție; controlul constituționalității prevederilor art.29 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului; controlul constituționalității Hotărârii Parlamentului nr.1 din 20 ianuarie 2016 pentru aprobarea Programului de activitate al Guvernului și acordarea votului de încredere Guvernului.

20. În continuare, Curtea își va expune separat opinia asupra fiecărui subiect abordat în sesizare, după cum urmează.

- Cu referire la interpretarea articolelor 6, 98 alin.(3), 100, 103 alin.(2), 104 alin.(1) și 106 din Constituție în coroborare cu articolele 1 alin. (3) și 7

21. Curtea menționează că articolul 135 alin.(1) lit. b) din Constituție, articolul 4 alin.(1) lit. b) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolul 4 alin.(1) lit. b) din Codul jurisdicției constituționale abilitază instanța de jurisdicție constituțională cu atribuția de interpretare a Constituției.

22. În jurisprudența sa, Curtea a relevat că scopul oricărei interpretări a normelor constituționale este de a asigura unitatea și înțelegerea corectă a conținutului și sensului lor autentic. Interpretarea oficială este imperativă în cazurile în care incertitudinea normelor constituționale este determinată de o situație concretă și această incertitudine nu poate fi soluționată printr-o altă procedură jurisdicțională. **Necesitatea interpretării trebuie să fie confirmată prin esența problemei de drept rezultată din caracterul neuniform al dispozițiilor constituționale.**

23. Având în vedere importanța interpretării dispozițiilor constituționale, Curtea Constituțională tratează sesizările de acest caracter cu o exigență deosebită. **Acestea pot fi acceptate pentru examinare în fond doar în cazul în care dispoziția constituțională, a cărei interpretare se solicită, este incertă, ambiguă sau incompletă.**

24. În speță, Curtea constată că autorii sesizării solicită interpretarea articolelor 6, 98 alin.(3), 100, 103 alin.(2), 104 alin.(1) și 106 din Constituție în coroborare cu articolele 1 alin.(3) și 7 în vederea stabilirii procedurii de atragere la răspundere politică a Guvernului, asupra membrilor căruia există dubii de integritate, în cazul în care Parlamentul nu acționează.

25. În jurisprudența sa, Curtea a statuat că conținutul normelor constituționale este cel definit implicit în jurisprudența instanței de jurisdicție constituțională, care are un caracter de reglementare și

constituie izvor de drept prin efectele sale (HCC nr.33 din 10 octombrie 2013, § 46).

26. În acest context, Curtea constată că sensul prevederilor constituționale a căror interpretare se solicită a fost elucidat în jurisprudența Curții Constituționale (a se vedea HCC nr. 48/1999, HCC nr. 7/2013, HCC nr. 32/2015, DCC nr. 19/2013, DCC nr. 9/2015 etc.).

27. Totodată, examinând sesizarea, Curtea observă că autorii acesteia s-au rezumat doar la elucidarea unor aspecte faptice în lipsa demonstrării incertitudinii normelor constituționale a căror interpretare se solicită.

28. Mai mult, Curtea observă lipsa unei legături de cauzalitate atât între instituțiile reglementate de normele constituționale a căror interpretare se solicită, cât și între anumite prevederi a căror interpretare se solicită cu problemele abordate în sesizare, în particular, prevederile articolului 103 alin. (2) din Constituție, care reglementează competențele Guvernului demisionar.

29. Prin urmare, Curtea reține că, în lipsa invocării unei probleme de drept care ar rezulta din caracterul neuniform al dispozițiilor constituționale, articolele din Constituție enunțate în sesizare nu pot fi supuse interpretării.

- Cu referire la controlul constituționalității Hotărârii Parlamentului nr. 1 din 20 ianuarie 2016 pentru aprobarea Programului de activitate al Guvernului și acordarea votului de încredere Guvernului

30. În speță, Curtea reține că autorii sesizării consideră neconstituțională Hotărârea Parlamentului nr. 1 din 20 ianuarie 2016, invocând încălcarea procedurii de investire a Guvernului, și anume procedura de convocare a Biroului Permanent al Parlamentului pentru stabilirea ședinței de investire a Guvernului, precum și ignorarea etapei ce ține de dezbaterea programului de activitate și a listei Guvernului în ședința Parlamentului.

31. Curtea menționează că prin Decizia nr. 2 din 22 ianuarie 2016 a declarat inadmisibilă sesizarea privind controlul constituționalității Hotărârii Parlamentului nr. 1 din 20 ianuarie 2016.

32. Astfel, prin această decizie, Curtea a constatat lipsa competenței *ratione materiae* de a examina procedurile de investire a Guvernului desfășurate în cadrul exercitării autonomiei parlamentare și a reiterat jurisprudența sa anterioară, în care a menționat:

„Este de remarcat că, prin natura sa juridică, **Hotărârea Parlamentului de investitură a Guvernului nu are caracter normativ**. Ea constituie o **expresie a voinței politice a legislativului**, prin care se acordă vot de încredere Programului de activitate și întregii liste a Guvernului [...]”

[HCC nr. 34 din 5 noiembrie 1998]

33. Curtea a subliniat că este competentă să examineze exclusiv respectarea normelor de **rang constituțional**, în speță întrunirea condiției exprimării **votului majorității deputaților aleși**, prevăzută de articolul 98 alin. (3) din Constituție.

34. În partea ce ține de „dezbaterea” propriu-zisă a Programului de activitate și a listei Guvernului, Curtea a reținut că aceasta este o

procedură ce ține exclusiv de **autonomia parlamentară**, fiind dezvoltată prin prevederile Regulamentului Parlamentului.

35. În același timp, în decizia citată mai sus, Curtea a menționat că este competentă să examineze exclusiv constituționalitatea, nu și legitimitatea unor acte. Curtea a reținut că este în imposibilitate de a deduce semnificația sintagmelor „*pondere incertă*” și „*legitimătate redusă*”, la fel cum nu este în măsură să pună la baza controlului de constituționalitate sondajele de opinie sau articole de presă.

36. Ținând cont de cele menționate, Curtea reține că soluția și considerentele din jurisprudența sa anterioară își păstrează valabilitatea și în prezenta cauză.

- *Cu privire la controlul constituționalității art. 29 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului*

37. Curtea constată că, potrivit dispozițiilor contestate cuprinse la art.29 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, președintele comisiei sau un alt membru numit de comisie prezintă numai rapoartele și avizele aprobate de comisie.

38. Curtea reține că, potrivit articolului 64 din Constituție, **structura, organizarea și funcționarea Parlamentului se stabilesc prin regulament.**

39. În jurisprudența sa Curtea a menționat că Parlamentul dispune de deplină autonomie în ceea ce privește stabilirea normelor juridice ce îi guvernează organizarea și funcționarea. În acest sens, Regulamentul Parlamentului se constituie dintr-un ansamblu de norme juridice, menit să organizeze și să disciplineze activitatea parlamentară cu privire la procedura de legiferare, de numire sau de investitură a celor mai importante instituții sau autorități publice în stat (HCC nr. 9 din 21 mai 2013, § 52)

40. Curtea reține că, examinând autonomia regulamentară parlamentară consacrată în art.64 alin. (1) din Constituție în comun cu alte prevederi legale, **aceasta nu poate fi absolutizată**, întrucât supremația Constituției reprezintă un principiu general, a cărui respectare este obligatorie, inclusiv pentru autoritatea legiuitoare, care nu poate adopta acte legislative și aproba reguli procedurale parlamentare contrare dispozițiilor sau principiilor Constituției. Autonomia parlamentară nu legitimează instituirea unor reguli care încalcă litera și spiritul Legii Supreme. Așadar, și reglementările cuprinse în Regulamentul Parlamentului trebuie să fie **în concordanță cu prevederile constituționale** (HCC nr. 9 din 21 mai 2013, § 54).

41. Totodată, **Parlamentul în problemele și aspectele legate de organizarea și funcționarea sa internă în privința cărora Constituția nu dispune are libertatea să decidă în mod autonom**, autonomie care se exercită prin **voința majorității membrilor manifestată prin vot** (HCC nr. 9 din 21 mai 2013, § 55).

42. În concordanță cu cele expuse *supra*, Curtea reține că Legea Supremă nu dispune asupra modului de prezentare în ședințele plenare a rapoartelor și avizelor aprobate de comisiile permanente.

43. Curtea menționează că nerespectarea unor prevederi regulamentare se poate constata și rezolva pe căi și proceduri exclusiv parlamentare.

44. În același timp, Curtea observă că, deși autorii sesizării au invocat că respectivele prevederi sunt contrare articolelor 34 și 73 din Constituție, în conținutul sesizării nu se regăsesc argumente care ar învedera neconstituționalitatea acestora.

45. Sintetizând cele reliefate *supra*, Curtea conchide că sesizarea nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în conformitate cu prevederile articolului 26 alin.(1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 61 alin.(3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. Se declară *inadmisibilă* sesizarea deputaților în Parlament Grigore Cobzac, Tudor Deliu, Maria Ciobanu și Iurie Țap privind:

- interpretarea articolelor 6, 98 alin.(3), 100, 103 alin.(2), 104 alin.(1) și 106 din Constituție în coroborare cu articolele 1 alin. (3) și 7 din Constituție;
- controlul constituționalității Hotărârii Parlamentului nr. 1 din 20 ianuarie 2016 pentru aprobarea Programului de activitate al Guvernului și acordarea votului de încredere Guvernului;
- controlul constituționalității articolului 29 alineatul (3) din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797-XIII din 2 aprilie 1996.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Tudor PANȚÎRU

*Chișinău, 27 iunie 2017
DCC nr. 69
Dosarul nr. 87b/2017*